

Архивски број: 08-700/5

година
29-12-2023

Постапувајќи по претставката бр. 08-700/1 од 15.09.2023 година, поднесена од [REDACTED] од Скопје против ЈЗУ Универзитетска клиника за инфективни болести и фебрилни состојби за сторена дискриминација врз основа на образование, Комисијата за спречување и заштита од дискриминација врз основа на член 27 став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 258/2020), го донесе следното:

МИСЛЕЊЕ

НЕ СЕ УТВРДУВА ДИРЕКТНА ДИСКРИМИНАЦИЈА врз [REDACTED] од Скопје врз основ на образование во областа на образование, наука и спорт од страна на ЈЗУ Универзитетска клиника за инфективни болести и фебрилни состојби – Скопје при Катедрата за инфективни болести на Медицинскиот факултет – Скопје на Универзитетот „Кирил и Методиј“ во Скопје.

ОБРАЗЛОЖЕНИЕ

На ден 15.09.2023 година лицето [REDACTED] со адреса на живеење на [REDACTED] Скопје, поднесе Претставка бр. 08-700/1 до Комисијата за спречување и заштита од дискриминација (Во натамошниот текст: Комисијата).

Во претставката подносителката наведува постоење на неправилности во функционирањето на Катедрата за инфективни болести, а во врска со едукатор, доделување на специјализанти за спроведување на едукаторство, каде практичниот дел од одредена специјализација или супспецијализација се одвива во ЈЗУ Универзитетска клиника за инфективни болести и фебрилни состојби.

Подносителката истакнува дека согласно член 15 од Правилникот за специјализации и супспецијализации на здравствените работници и здравствените соработници со високо образование од областа на медицината („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 120/2020) „Овластен здравствен работник- едукатор треба да биде вработен во овластена здравствена установа каде се спроведува практичниот дел од специјализацијата, односно супспецијализацијата.“ Додека, едукатор може да биде специјалист односно супспецијалист од истата специјалистичка односно супспецијалистичка гранка за која специјализантот се усовршува и кој има најмалку пет години специјалистички, односно супспецијалистички стаж. Понатаму, таа истакнува дека согласно член 144 од Законот за здравствена заштита едукаторот, во координација со менторот, може да води најмногу тројца специјализанти во деловите на стажот на специјализација, односно супспецијализација за кои е определен и го потврдува совладувањето и исполнувањето на одделните вештини од планот и програмата за специјализациите и супспецијализациите. Според неа, сите Катедри при

Медицинскиот факултет на Универзитетот „Кирил и Методиј“ во Скопје се раководеле согласно така поставените одредбите кои го уредуваат едукаторството, но не и Катедрата по инфектологија.

Имено, според неа злоупотреба во распределувањето на специјализантите по едукатори, била присутна подолго време „со список кој е невидлив“, а се спроведувала на начин што „специјализантите се пријавуваат кај секретарот на Катедрата кој истовремено е и секретар на институцијата, се запишуваат телефонските броеви на специјализантите и истите се контактираат откако ќе се ослободи место кај едни те исти едукатори, со што се прави дискриминација не само кон мене туку и кон останатите лекари специјалисти по инфектологија кои законски ги исполнуваат условите за едукатор“. Притоа, во дадениот момент Катедрата за инфектологија имала вкупно 16 членови, од кои 12 биле едукатори, а на ЈЗУ Универзитетска клиника за инфективни болести и фебрилни состојби имало вкупно 31 специјализанти. Следствено на тоа, подносителката тврди дека иако имала 18 години специјалистички стаж и со тоа го исполнувала условот за едукатор, ниту еднаш не била назначена за едукатор на некој специјализант. Повеќе пати се обраќала со барања за одговор до соодветните субјекти, и тоа до службите за специјализација и супспецијализација на Деканатот на Медицинскиот факултет – Скопје, до шефот на Катедрата по инфектологија, до Деканатот на Медицинскиот факултет – Скопје, како и до Ректорот и Проректорот за настава на Универзитетот „Кирил и Методиј“ во Скопје.

Во дописот до Комисијата за изјаснување по наводите во претставката, заведен под бр. 08-700/4 од 17.11.2023 година, ЈЗУ Универзитетска клиника за инфективни болести и фебрилни наведува дека надлежноста за поставување на едукатори на специјализантите во ЈЗУ Универзитетска клиника за инфективни болести и фебрилни состојби Скопје била секогаш во ингеренција на највисокото тело за едукација на Клиниката, односно Катедрата за инфективни болести. Според нив, регрутацијата на едукаторите од редовите на Катедрата е со една единствена цел - на специјализантите да им се пружи најдобрата можна наобразба, обука и практика. Дополнително на тоа, тие истакнуваат дека на Катедрата за инфективни болести при Медицинскиот Факултет во Скопје донесена е одлука за користење на едукаторските капацитети прво од членовите на Катедрата, а со проширување на потребите и со сите останати лекари кои ги исполнуваат условите. Во однос на посочениот список од подносителката, тие наведуваат дека список на специјализанти се прави со наведување на име и презиме на специјализантот и име и презиме на едукаторот кој му е доделен и тоа заради постоење на точна евиденција и Увид во постапката за спроведување на едукацијата, а не заради други причини. Додека обигатот секој едукатор да има месечно најмногу по тројца специјализанти се применувал не само заради пропишаната норматива, туку и заради подробната анализа направена од страна на Катедрата по која се постапува, а согласно на која е утврдено дека за да се пружи максимално квалитетна едукација, најоптимално е водење на тројца специјализанти од страна на еден едукатор. Следствено, редови за чекање меѓу специјализантите за да тие се распределат кај одредени исти едукатори немало од

причина што не постоел зголемен број на специјализанти кои побарувале едукатори во некој конкретен ист месец. Туку, сите специјализанти навремено се распоредувале кај соодветниот едукатор без никакви листи на чекање или било какви други недоследности или застој. Во однос на правните акти кои ја уредуваат специјализацијата и супспецијализацијата тие истакнуваат дека таквите прописи не определуваат задолжително назначување на едукатори, туку определуваат кој може да биде едукатор во процес на специјализација или супспецијализација.

Согласно член 140 став 1 од Законот за здравствената заштита („Службен весник на РМ“ бр. 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14, 132/14, 188/14, 10/15, 61/15, 154/15, 192/15, 17/16, 37/16, 20/19 и „Службен весник на РСМ“ бр. 101/19, 153/19, 180/19, 275/19 77/21, 122/21, 178/21, 150/22 и 236/22), специјализацијата и супспецијализацијата се спроведува преку теоретска настава и практична обука која се спроведува во одредено траење во соодветните високообразовни и здравствени установи.

Членот 144 став 1 од истиот Закон утврдува дека „совладувањето и исполнувањето на одделните вештини од планот и програмата за специјализациите, односно супспецијализациите специјализантите го вршат во здравствените установи од членот 140 став (1) од овој закон под надзор на овластен здравствен работник, односно здравствен соработник (во натамошниот текст: едукатор), кој ги исполнува критериумите во однос на образованието и искуството во соодветната област на специјализацијата, односно супспецијализацијата.“. Додека ставот 2 утврдува дека „Едукаторот, во координација на менторот, може да води најмногу тројца специјализанти во деловите на стажот на специјализација, односно супспецијализација за кои е определен и го потврдува совладувањето и исполнувањето на одделните вештини од планот и програмата за специјализациите, односно супспецијализациите.“.

Член 15 став 1 од Правилникот за специјализации и супспецијализации на здравствените работници и здравствените соработници со високо образование од областа на медицината („Службен весник на РСМ“ бр. 120/2020) утврдува дека „Овластен здравствен работник- едукатор треба да биде вработен во овластена здравствена установа каде се спроведува практичниот дел од специјализацијата, односно супспецијализацијата.“. Ставот 2 од истиот член утврдува дека „Едукатор може да биде специјалист односно супспецијалист од истата специјалистичка односно супспецијалистичка гранка за која специјализантот се усовршува и кој има најмалку пет години специјалистички, односно супспецијалистички стаж.“.

Согласно член 5 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, се забранува секоја дискриминација врз основа на раса, боја на кожа, потекло национална или етничка припадност, пол, род, сексуална ориентација, родов идентитет, припадност на маргинализирана група, јазик, државјанство, социјално потекло, образование, религија или верско уверување, политичко уверување, друго уверување, попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, имотен статус, здравствена состојба, лично својство и општествен статус или која било друга основа.

Дискриминација согласно член 6 од истиот Закон е секое разликување, исклучување, ограничување или давање првенство што се заснова на дискриминаторска основа, со сторување или не сторување, што имаат за цел или резултат спречување, ограничување, признавање, уживање или остварување на правата и слободите на одредено лице или група на еднаква основа со други.

Комплементарно, директна дискриминација, согласно член 8 став 1 од Законот, постои кога со едно лице или со група се постапува, се постапувало или би се постапувало понеповолно во однос на друго лице или група во фактичка или можна споредлива или слична ситуација, врз дискриминаторска основа.

Оттука, Комисијата утврди дека врз подносителката не е сторена директна дискриминација врз основ на образование од страна на ЈЗУ Универзитетска клиника за инфективни болести и фебрилни состојби, односно од страна на Катедрата за инфективни болести при Медицински факултет – Скопје во Универзитетот „Кирил и Методиј“ – Скопје.

Комисијата не ги најде за веројатни тврдењата на подносителката, па од тие причини товарот на докажување не се префрли на лицето против кое се поднесува претставката во смисла на член 26 од Законот за спречување и заштита од дискриминација. Ова од причини што подносителката не изнесе факти и околности во смисла на конкретна постапка, случај или настан во врска со определување на едукатори од кои основано би произлегло сомневање дека назначувањето на одредени лица за едукатори е поради образование како наведен дискриминаторски основ. Во утврдувањето на фактичката состојба, Комисијата се осврна на два елемента. Прво, Комисијата утврдуваше постоење на определени дејствија, во смисла на сторување или несторување, со кои подносителката била ставена во понеповолна положба во однос на останати вработени во споредлива ситуација. Второ, се осврна на тоа доколку постојат такви дејствија, дали се причински поврзани со образованието како наведен дискриминаторски основ.

Имено, Комисијата утврди дека постапувањето на ЈЗУ Универзитетска клиника за инфективни болести и фебрилни состојби, односно од страна на Катедрата за инфективни болести не претставува противправен нееднаков третман, од причини што постапувањето при определување на едукатори на специјализанти било во согласност со одредбите од Законот за здравствената заштита и Правилникот за специјализации и супспецијализации на здравствените работници и здравствените соработници со високо образование од областа на медицината. Во наведените правни акти не се уредува постапката или начинот на определување, односно назначување на едукатор, па оттука постапувањето со назначување на едукатори не претставува противзаконско постапување во таа смисла.

Дополнително на тоа, таквото постапување од страна на Катедрата за инфективни болести, иако во согласност со законските и подзаконските акти, како не нормирана практика не претставува нееднаков третман во смисла на членот 8 став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација, бидејќи Комисијата не најде дека истата е

причинско-последично поврзана со образованието како наведен дискриминаторски основ, ниту со некој друг основ согласно член 5 од истиот Закон.

Оттука, за да постои директна дискриминација, пред се треба да има определено дејствие од страна на Катедрата во вид на сторување или несторување со кое подносителката би била ставена во понеповолна положба споредбено со друго лице или лица, во иста или слична споредлива фактичка ситуација и тоа врз дискриминаторски основ, како што е образованието, на кое како можен основ имплицира подносителката во претставката.

Комплементарно на наведеното, не може да се смета дека е направена дискриминација во смисла на членот 6, односно директна дискриминација во смисла на член 8 став 1 од Законот за спречување и заштита од дискриминација.

Имајќи го во предвид горенаведеното, Комисијата одлучи како и во диспозитивот на ова мислење.

Комисија за спречување и заштита од
дискриминација,
Претседател,
Игор Јадровски

Доставено до:

1. [REDACTED]
2. ЈЗУ УК за инфективни болести и фебрилни состојби - Скопје
3. Архива на Комисијата